

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3383/2022. (X. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Járásbíróság 23.P.21.145/2019/23. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.727/2020/9. számú jogerős ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.042/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Gyulai Sándor Csaba ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Debreceni Járásbíróság 23.P.21.145/2019/23. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.727/2020/9. számú jogerős ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.042/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. A bíróságok által megállapított tényállás szerint Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata (az alapügy felperese) kizárólagos tulajdonát képezi a debreceni [...]93/2 helyrajzi számú, „kivett közterület” megjelölésű ingatlan. Azzal közvetlenül szomszédos az alperes tulajdonában álló [...]97/2 helyrajzi számú ingatlan.
- [4] Az indítványozó (az alapügy alperese) tulajdonszerzésekor ingatlana kerítéssel volt körbekerítve úgy, hogy ahhoz a szomszédos ingatlanból közterületi rész nem tartozott. A felperes ingatlanának az alperes ingatlanával határos részén – és utóbbinak teljes hosszúságában – járda húzódott. Az alperes az ingatlanán 2001-2002-ben építési engedély nélküli épületbővítést végzett. Ekkor fedett teraszt, télikertet és fedett bejárat létesített, valamint további két épületrészt emelt. A főépülethez szerkezetiileg nem kapcsolódó, annak állag- és funkcióserelme nélkül elbontható terasz 1,94 méter mélységben és 12,2 méter hosszúságban átnyúlik a felperes ingatlanára. Az alperes ezzel egyidejűleg elbontotta a járdát és az ingatlanához kerített a felperes ingatlanából egy 391 négyzetméter kiterjedésű területet. Ezzel akadályozza az ottani utcák gyalogosforgalmát.
- [5] Debrecen Megyei Jogú Város jegyzője mint szabálysértési hatóság a 2003. május 7-én kelt 7907/2013. szabszámú határozatában az alperest ügyi szabálysértés miatt figyelmeztetésben részesítette. A határozat indokolásában utalt arra, hogy az alperes az ingatlan előtti járdát megszüntette, oda fákat, cserjét ültetett, így a gyalogosforgalom a közútra terelődött, veszélyeztetve a közlekedést.
- [6] Az építésügyi hatóság a 2007. április 27-én meghozott határozatával kötelezte az alperest az épület eredeti állapotának helyreállítására, a másodfokon eljáró közigazgatási hatóság azonban felfüggesztette az építésügyi eljárást a településrendezési tervnek megfelelő telekhatárrendezés (telekalakítás) végrehajtásáig.
- [7] A polgármesteri hivatal vagyongazdálkodási osztálya 2009. március 9-én kelt levelében tájékoztatta az alperest arról, hogy a perbeli ingatlanrész közterületből való kivonásának lehetőségét megvizsgálták, de a közműegyeztetések során kiderült, hogy ott szennyvízcsatorna halad keresztül, ami miatt a területrész a közterületből nem kerülhet kivonásra, illetve nem értékesíthető. Erre tekintettel felszólították az alperest a kerítés 10 napon belüli elbontására és a terület eredeti állapotába való visszaállítására.
- [8] Az alperessel szemben 2009-ben történt lakossági bejelentésre eljárást indított a Debreceni Közterület-felügyelet, majd 2010-ben megállapította a felelősségét amiatt, hogy a közterületből bekerített a saját ingatlana javára. A felperes több alkalommal felszólította az alperest arra, hogy hagyjon fel a közterület kizárólagos használatával. Az alperes jelenleg is birtokában tartja a közterületnek az ingatlanához kerített részét. A felperes módosított keresetében a terasz elbontására, az elkerített közterület birtokának visszaszolgáltatására, a kerítésnek az ingatlan-nyilvántartási határvonalra történő áthelyezésére, valamint a járdának 37,2 méter hosszúságban és 80 cen-

timéter szélességben, 40x40 centiméteres betonlapos járdaelemekből való visszaépítésére kérte kötelezni az alperest. Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest 5 135 382 forint – általános forgalmi adóval növelendő – összegű lejárt használati díj, valamint 2015. december 22-től az ingatlanrész birtokba adásáig havi 193,58 forint/négyzetméter összegű használati díj és ezen összegek késedelmi kamatainak megfizetésére. Arra hivatkozott, hogy az alperes jogalap nélkül birtokolja a tulajdonában álló ingatlan egy részét, ezért birtokvédelemre jogosult, továbbá, hogy az alperes a saját ingatlanán álló épület bővítésével az ő ingatlana rovására túlépített. Állította, hogy a jogvita elbírálása a polgári ügyekben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik.

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy kilencven napon belül bocsássa a felperes birtokába a debreceni belterületi [...]93/2 helyrajzi számú ingatlan az ítélet mellékletét képező mérési vázlaton feltüntetett 1, 7, 11, 34, 35, 1 pontok által határolt terület részét az azon található fedett terasz elbontásával egyidejűleg. Kötelezte továbbá az alperest, hogy kilencven napon belül ágyazati homokba rakva 37,2 méter hosszúságban és 80 centiméter szélességben, előre gyártott 40x40 centiméteres betonlapos járdaelemekből állítsa vissza a járdát a felperesi ingatlan F. J. utca felőli oldalára, a kerítést pedig helyezze át a hatályos ingatlan-nyilvántartási határvonalra. Emellett kötelezte alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 4 541 386 forintot és annak 2016. február 17-étől a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatát, valamint 2016. február 17-étől kezdődően az ingatlan birtokba adásáig havonta 75 689 forintot, továbbá annak 2016. február 17-e és 2019. szeptember 23-a között lejárt összege után 2017. november 1-jétől a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatát. Ezt meghaladóan a felperes keresetét, illetve az alperes viszontkeresetét elutasította.
- [10] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett részét részben megváltoztatta és az alperest 348 828 forint meg nem fizetett illeték állam javára történő megfizetésére kötelező rendelkezését mellőzte, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helyben hagyta.
- [11] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amely annak a hatályon kívül helyezésére és a keresetet elutasító határozat meghozatalára irányult. Másodlagosan kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett az első fokon eljáró bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.
- [12] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.727/2020/9. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartotta.
- [13] A döntés elvi tartalma szerint a túlépítés jogkövetkezményeinek a levonását nem zárja ki, ha valaki a földjének határán túl közterület rendeltetésű ingatlanra építkezik. A túlépítésből és a birtokháborításból eredő igény érvényesítése akkor is a polgári bíróság hatáskörébe tartozik, ha a túlépítéssel és birtokháborítással érintett terület a helyi önkormányzat tulajdonában áll és az közterületnek minősül.
- [14] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Debreceni Járásbíróság 23.P.21.145/2019/23. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.727/2020/9. számú jogerős ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.042/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [15] Az indítványozó szerint sérült a tulajdonhoz való joga, mivel a cél eléréséhez, azaz ahhoz, hogy az önkormányzat birtokába kerüljön a per tárgyát képező közterület, szükségtelen a forgalomképtelen, nem hasznosítható területre nézve használati díjat felszámolni. Az indítványozó szerint tulajdonhoz való jogának szükségtelen korlátozását valósítja meg a díjfizetési kötelezettség.
- [16] Az indítványozó szerint a Kúria alapjogsértő módon nem értékelt, hogy a tanúk és szakértő meghallgatását úgy folytatták le, hogy az indítványozó polgári perrend szabályai által biztosított bizonyítási eljárásban való részvételét nem biztosították, valamint a kérdésfeltevés, észrevétel és jegyzőkönyv helyességének ellenőrzéséhez fűződő jogaival sem élhetett.
- [17] Az indítványozó szerint az ítélet elmulasztotta megindokolni, hogy annak ellenére, hogy az alperes sérelmezte a tanúk által elmondottakat és a szakértői véleményeket miért nem tartottak tárgyalást a bíróságok e körben. Ugyanígy nincs indoklás arra vonatkozóan sem, hogy miért alkalmazták a polgári jogi szabályokat, amikor a közterület használatának kérdése közizgatási hatósági ügy.
- [18] Az ítéletek mivel nem kellően pontos indokolást tartalmaztak arra vonatkozóan, hogy az alkotmányjogi értelmezés és precedens ítéleti értelmezésekkel szemben miért a polgári jog szabályait alkalmazta a speciálisan a közterület használatára megalkotott rendelet helyett, ezzel megsértették az indítványozó tisztességes eljárás-hoz való jogát.

- [19] Ezen túlmenően a bírósági ítéletek – meglátása szerint – sértik az Alaptörvény 28. cikkét is, mivel a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.
- [20] A támadott ítéletek olyan helyzetet alakítottak ki, hogy az indítványozó, ha eleget tenne a jogerős ítéletnek, akkor az jogszabályba ütközne, a Debrecen Megyei Jogú Város helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 8/2003. (V. 23.) Kr. rendeletbe. Mindez az indítványozó szerint sérti a jogbiztonság követelményét.
- [21] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [22] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [23] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének megfelelően alkotmányjogi panasz előterjesztésére csak valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással van lehetőség. Az Alkotmánybíróság állandó joggyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke nem biztosít az indítványozók számára olyan, Alaptörvényben biztosított jogot, amelyre az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panaszt lehetne alapozni {3535/2021. (XII. 24.) AB végzés, Indokolás [31]}, ekként ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja követelményének.
- [24] Abban is következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Ennek megfelelően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elem érdemi elbírálásra csak annyiban alkalmas, amennyiben az indítványozó a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának sérelmét állítja, a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elem ezen túli részében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket.
- [25] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a tulajdonhoz való joggal és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [27] A támadott bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszában egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizo-

nyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletekben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntések Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, az eljáró bíróságok ítéleteikben számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

[29] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntések érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.

[30] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. szeptember 27.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/87/2022.

